

Sag C-364/19

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

7. maj 2019

Forelæggende ret:

Tribunalul Galați (Rumænien)

Afgørelse af:

27. februar 2019

Sagsøgere i første instans, nu appellanter:

XU

YV

ZW

AU

BZ

CA

DB

EC

Sagsøgte i første instans, nu appellanter:

S.C. Credit Europe Ipotecar IFN S.A.

Credit Europe Bank NV

Hovedsagens genstand

Appeller iværksat af sagsøgerne i første instans, nu appellanter, XU, YV, ZW, AU, BZ, CA, DB og EC samt af de sagsøgte i første instans, nu appellanter, S.C. Credit Europe Ipotecar IFN S.A. og Credit Europe Bank NV til prøvelse af den dom, hvormed Judecătoria Galați (retten i første instans i Galați, Rumænien) gav

sagsøgerne delvist medhold i påstanden om, at en række kontraktvilkår i en låneaftale indgået med sagsøgte S.C. Credit Europe Ipotecar IFN S.A. skulle erklæres urimelige.

Genstand for forelæggelsen

Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1, stk. 2, og artikel 4, stk. 2, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler.

Præjudicielle spørgsmål

1) Skal artikel 1, stk. 2, og artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13/EØF, som fortolket i dommen i sag C-186/16, *Andriuc m.fl.*, fortolkes således, at den nationale ret i forbindelse med bedømmelse af et kontraktvilkår om kursrisiko, som afspejler en national bestemmelse, først skal at vurdere relevansen af forbuddet i direktivets artikel 1, stk. 2, eller fastslå, om den erhvervsdrivende har opfyldt sin oplysningspligt i henhold til direktivets artikel 4, stk. 2, uden først at vurdere bestemmelserne i direktivets artikel 1, stk. 2?

2) Skal artikel 1, stk. 2, og artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13/EØF fortolkes således, at en erhvervsdrivende, som ikke har opfyldt sin pligt til at oplyse forbrugeren inden indgåelsen af en låneaftale, kan påberåbe sig bestemmelserne i direktivets artikel 1, stk. 2, med henblik på, at et kontraktvilkår om kursrisiko, som afspejler en national lovbestemmelse, udelukkes fra vurderingen af, om kontraktvilkåret er urimeligt?

Anførte EU-retlige forskrifter og anført praksis fra Domstolen

Artikel 1, stk. 2, og artikel 4, stk. 2, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler

Domstolens dom i sag C-92/11, *RWE Vertrieb*, præmis 25, dom i sag C-34/13, *Kušionová*, præmis 76 og 78, dom i sag C-280/13, *Barclays Bank SA*, kendelse i sag C-119/17, *Lupean og Lupean*, dom i sag C-51/17, *OTP Bank og OTP Faktoring*, og dom i sag C-186/16, *Andriuc m.fl.*, præmis 27-31

Anførte nationale forskrifter

Artikel 1578 i *Codul civil* (1864) (den civile lovbog fra 1864), i den udgave, der var gældende på datoen for indgåelse af låneaftalen – den 8. november 2007 – bestemte følgende: »[...] Den forpligtelse, som følger af et lån, begrænser sig altid til den sum, der fremgår af aftalen. Hvis valutakurserne stiger eller falder inden betalingsfristens udløb, skal debitoren tilbagebetale lånebeløbet og har kun pligt til at tilbagebetale det i den valuta, som anvendes på tidspunktet for betaling.«

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne

- 1 Ved aftalen om lån og sikkerhedsstillelse af 8. november 2007 bevilgede sagsøgte Credit Europe Bank Ipotecar IFN S.A. Bucurest et lån sikret ved pant til sagsøgerne XU, YV, ZW og AU samt NL med en værdi af 124 700 schweizerfranc (CHF) i en periode på 30 år for køb af en bolig. Den 6. april 2014 døde NL, og dennes arvinger er sagsøgerne ZW (efterlevende ægtefælle), BZ, CA, DB og EC (børn).
- 2 I henhold til tilbagebetalingsplanen var det månedlige afdrag på 0 CHF i perioden fra den 3. december 2007 til den 2. maj 2008, det varierede i perioden fra den 2. juni 2008 til den 1. november 2011 mellem 436,45 og 498,8 CHF, og det var fastsat til mellem 680,63 og 683,5 CHF i perioden fra den 2. november 2011 til den 2. november 2037.
- 3 Den 31. marts 2009 overdrog sagsøgte Credit Europe Ipotecar IFN S.A. kreditten i kraft af låneaftalen til sagsøgte Credit Europe Bank NV Amsterdam.
- 4 Både den oprindelige aftale og aftaletillægget af 3. oktober 2011 vedrørende genforhandling af lånet fastsatte, at enhver forskel i vekselkursen skulle bæres alene af låntagerne.
- 5 Værdien af lånet, der på tidspunktet for indgåelse af aftalen var 124 700 CHF, svarede til 256 221,09 rumænske lei (RON). Den 16. marts 2015, da sagen blev anlagt ved Judecătoria Galați, havde lånet en værdi af 522 991,8 RON som følge af, at vekselkursen for schweizerfrancen var steget med 204,12%.
- 6 Ved stævning af 16. marts 2015 indgivet til Judecătoria Galați, som ændret den 8. oktober 2015, anlagde sagsøgerne XU, YV, ZW, AU, BZ, CA, DB og EC sag mod sagsøgte Credit Europe Ipotecar IFN S.A. med påstand om, at retten ved dom bl.a. skulle erklære det kontraktvilkår, hvorefter alene sagsøgerne bar kursrisikoen, urimeligt og derfor ugyldigt samt som en konsekvens heraf fastsætte vekselkursen CHF-RON til den, som var gældende på datoen for indgåelse af aftalen, og tilpligte den sagsøgte bank at tilbagebetale de overskydende beløb.
- 7 Sagsøgerne gjorde gældende, at den sagsøgte bank ikke havde oplyst dem om risikoen for stigning i vekselkursen for CHF, hvilket banken i lyset af sin finansielle erfaring kunne forudsige, og at denne undladelse udgjorde en tilsidesættelse af pligten til at rådgive, således at sagsøgerne indgik en bindende aftale ud fra et fordrejet og urealistisk billede af deres rettigheder og påtagne forpligtelser. De anførte, at lånerådgiveren (ansat i banken) havde foranlediget dem til at indgå et lån i CHF med den begrundelse, at det var den gunstigste låneform på markedet og ikke indebar nogle risici, fordi schweizerfrancen var den mest stabile valuta på valutamarkedet. De tilføjede, at de havde anmodet lånerådgiveren om at beregne lånebeløbet i den nationale valuta (RON) og i euro, men at han havde oplyst, at de kun var omfattet af kreditten i schweizerfranc. Da sagsøgerne ikke var beskæftigede i banksektoren og ikke havde de nødvendige kundskaber vedrørende valutamarkedet, var de af den opfattelse, at de var blevet

overtalt til at indgå den pågældende form for aftale, idet lånerådgiveren havde forklaret, at det var hans branche, og at de skulle have tillid til ham og banken.

- 8 Sagsøgerne nedlagde endvidere påstand om, at retten skulle erklære kontraktvilkårene om kursrisiko og renteberegningmetoden urimelige.
- 9 De sagsøgte Credit Europe Ipotecar IFN S.A. og Credit Europe Bank NV fremsatte en formalitetsindsigelse mod påstanden om, at kontraktvilkåret om kursrisiko skulle erklæres urimeligt og derfor ugyldigt, samt at vekselkursen CHF-RON skulle fastsættes til den, som var gældende på datoen for indgåelse af aftalen, med den begrundelse, at den rumænske lovgivning ikke fastsætter muligheden for, at en retsinstant ændrer en aftale ved indførelse af et supplerende kontraktvilkår, og at direktiv 93/13/EØF ikke fandt anvendelse. I denne forbindelse gjorde de sagsøgte gældende, at der ikke kunne være tale om den angivelige skævhed i gennemførelsen af aftalen, fordi princippet om, at gæld ikke er underlagt monetære udsving, er fastsat af den nationale lovgiver (artikel 1578 i Codul civil) og ikke af kreditinstituttet. Endvidere er oplysninger om kursrisiko generelt en omstændighed, som gennemsnitsforbrugeren er bekendt med. De anførte endvidere, at den erhvervsdrivende ikke har nogen aftalemæssig eller lovbestemt pligt til at oplyse om kursrisiko, nærmere bestemt om niveauet for stigning eller fald i vekselkursen for en valuta, og at det derfor ikke kunne konkluderes, at kreditinstituttet havde handlet i ond tro, da kreditinstituttet ikke med sikkerhed kunne forudsige udviklingen af CHF. Kreditinstitutternes adfærd, som ifølge sagsøgerne var forsømmelig, sanktioneres ikke i lovbestemmelser, som var gældende på tidspunktet for bevilling af kreditten, og heller ikke i den på tidspunktet for sagsanlæg gældende lovgivning.
- 10 Ved dom af 30. januar 2018 gav Judecătoria Galați sagsøgerne delvist medhold, men forkastede bl.a. påstanden om, at kontraktvilkåret om, at kursrisikoen bæres af sagsøgerne, skulle erklæres urimeligt og derfor ugyldigt.
- 11 I begrundelsen for sin dom vurderede den nævnte ret for det første kursrisikoen, der i Norma Băncii Naționale a României nr.17/2003 (den rumænske nationalbank forordning) defineres som risikoen for tab eller manglende indtjening som følge af udsving i vekselkursen. Da aftalen fastsatte, at kursrisikoen skulle bæres af sagsøgerne, lagde retten til grund, at det fremgik af stævningen, at sagsøgerne havde indgået aftalen i CHF, fordi denne valuta var gunstigere for dem, selv om de frit på bank- og finansmarkedet kunne have valgt et lån i rumænske lei eller i en anden valuta end CHF. Til trods for, at sagsøgerne anførte, at det omtvistede kontraktvilkår om kursrisiko var blevet påtvunget dem, uden at de havde været i stand til at forhandle om dets karakter, udgjorde optagelsen af et lån i udenlandsk valuta i en periode på 30 år ifølge Judecătoria Galați en accept af risikoen for udsving i vekselkursen for denne valuta. Retten fandt endvidere, at de kontraktvilkår, hvorefter låntagerne havde pligt til at betale afdragene i CHF, ikke bevirkede en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser, fordi de omhandlede vilkår ikke var indgået udelukkende til gunst for kreditinstituttet, og at det ikke kunne lægges til grund, at kreditinstituttet havde

handlet i ond tro, fordi det ikke var fastlagt, at kreditinstituttet havde påtvunget sagsøgerne det forhandlede finansielle produkt.

- 12 Hvad for det andet angår den erhvervsdrivendes pligt til at give fuldstændige, korrekte og præcise oplysninger, hvilket forudsætter pligten til, at kontraktvilkårene er affattet klart og utvetydigt, således at forståelse heraf ikke kræver specialistkunderskaber, fandt retten i første instans, at det fremgik af ordlyden af kontraktvilkårene om kursrisiko, at de sagsøgte på tidspunktet for indgåelse af aftalen havde forklaret, at kreditten skulle tilbagebetales i schweizerfranc. Der kunne af långiverens stilling som erhvervsdrivende ikke udledes en formodning om, at långiveren havde kendskab til eller kunne forudsige udviklingen af vekselkursen for CHF. Retten henviste endvidere til Domstolens dom af 4. marts 2004, Cofinoga (C-264/02), om de grænser, som følger af betingelserne for en god markedsfunktion. Kreditinstitutter har ikke pligt til at give fysiske personer finansiell rådgivning, men skal alene fremsætte deres kredittilbud. Sammenfattende fandt retten i første instans, at sagsøgerne var blevet oplyst om tilbuddet og havde fundet det gunstigt.
- 13 Henholdsvis den 7. marts 2018 og den 15. marts 2018 iværksatte både sagsøgerne og de sagsøgte appel til prøvelse af dommen i første instans.
- 14 Sagsøgerne, nu appellanter, har nedlagt påstand om, at dommen i første instans ændres således, at kontraktvilkårene om kursrisiko erklæres urimelige, at vekselkursen fastsættes til den, som var gældende på datoen for indgåelse af aftalen, og at de sagsøgte tilpligtes at tilbagebetale beløbene svarende til forskellen mellem vekselkursen på tidspunktet for indgåelse af aftalen og vekselkursen på tidspunktet for betaling af de enkelte afdrag.
- 15 De sagsøgte, nu appellanter, har gentaget samme argumenter som i første instans og gjort gældende, at kursrisikoen implicit bæres af forbrugeren, så meget desto mere som den ikke kunne forudsiges af den erhvervsdrivende, idet vekselkursen påvirkes af eksterne faktorer, som ligger uden for den erhvervsdrivendes kontrol. Endvidere blev oplysningerne givet korrekt, og der foreligger ingen betydelig skævhed. De sagsøgte har atter påberåbt sig princippet om, at gæld ikke er underlagt monetære udsving, og den omstændighed, at den urimelige karakter af dette kontraktvilkår ikke kan underkastes domstolsprøvelse.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 16 Tribunalul Galați (appeldomstolen i Galați) har besluttet ex officio at forelægge et præjudicielt spørgsmål.
- 17 Den forelæggende ret henviser til præmis 25 i RWE Vertrieb-dommen (C-92/11), præmis 76 og 78 i Kušionová-dommen (C-34/13) samt præmis 27-31 i dommen i sagen Andriuc m.fl. (C-186/16), hvorefter det fremgår af artikel 1, stk. 2, i direktiv 93/13, at kontraktvilkår, som afspejler love eller bindende administrative bestemmelser, ikke er underlagt direktivets bestemmelser.

- 18 Med det første præjudicielle spørgsmål ønsker Tribunalul Galați oplyst, om retterne i første instans fortrinsvis skal vurdere, hvorvidt den erhvervsdrivende har opfyldt sin pligt til at oplyse forbrugeren inden indgåelsen af en låneaftale, eller hvorvidt aftalen indeholder et kontraktvilkår, hvis urimelige karakter er udelukket fra bedømmelsen.
- 19 I denne forbindelse bemærker den forelæggende ret, at flertallet af de nationale retter i kølvandet på Domstolens dom i sag C-186/16, Andriuc m.fl., er af den opfattelse, at retterne, såfremt det gøres gældende, at visse kontraktvilkår om kursrisiko er urimelige, fortrinsvis skal vurdere, om de omtvistede kontraktvilkår alene afspejler en bestemmelse i national ret (det i Codul civil fastsatte princip om, at gæld ikke er underlagt monetære udsving), og hvorvidt kontraktvilkåret i kraft af artikel 1, stk. 2, i direktiv 93/13/EØF er udelukket fra bedømmelse af urimeligheden. I praksis har retterne ikke givet forrang til vurderingen af den erhvervsdrivendes adfærd inden indgåelsen af aftalen hvad angår opfyldelsen af pligten til forudgående at oplyse forbrugeren, hvilket nødvendigvis skal finde sted inden indgåelsen af kreditaftalen, men til relevansen af den omhandlede udelukkelse.
- 20 Hvad angår det andet præjudicielle spørgsmål anmoder Tribunalul Galați Domstolen om en fortolkning for det tilfælde, at retten fortrinsvis vurderer, om den erhvervsdrivende har opfyldt sin oplysningspligt inden indgåelsen af aftalen, og i denne forbindelse lægger til grund, at den erhvervsdrivende ikke har opfyldt denne pligt i henhold til loven og ikke har oplyst forbrugeren om indholdet af kontraktvilkårene på en klar og forståelig måde, således at forbrugeren inden indgåelsen af aftalen råder over tilstrækkelige oplysninger til, at de gør det muligt for forbrugeren at træffe velunderbyggede og forsigtige beslutninger. I dette tilfælde rejses spørgsmålet om, hvorvidt den erhvervsdrivende, der i forbindelse med indgåelse af aftalen ikke har handlet i god tro, kan påberåbe sig bestemmelserne i artikel 1, stk. 2, i direktiv 93/13/EØF med den konsekvens, at urimeligheden af det kontraktvilkår om kursrisiko, som afspejler en national lovbestemmelse, ikke kan underkastes domstolsprøvelse.